

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, adresas J.Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius. Tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614.

Jo Ekscelencijai Lietuvos Respublikos Prezidentui
Gitanui Nausėdai

2021-01-07 Nr. S-2

Lietuvos Respublikos kultūros ministrui
Simonui Kairiui

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetui

DĖL NACIONALINĖS JONO BASANAVIČIAUS PREMIJOS LAUREATO DIPLOMO IR ŽENKLO ĮTEIKIMO

Jono Basanavičiaus premija yra reikšmingiausia ir vienintelė Lietuvos Respublikos Vyriausybės skiriama premija asmeniui ar bendrą veiklą vykdžiusiai asmenų grupei už itin svarbius nuopelnus etninės kultūros srityje. Ji buvo įsteigta 1992 m. kaip valstybinė premija, o nuo 2017 m. tapo nacionaline premija (remiantis Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 8 straipsnio 10 dalimi). Nuo pat premijos įsteigimo pradžios iki 1999 m. ji buvo teikiama kartu su Lietuvos nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga, tačiau vėliau šios vardinės premijos įteikimas buvo atskirtas nuo kitų premijų, sumažėjo jos prestižas ir dydis. Ši atskirtis teisiškai buvo panaikinta Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2017 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. 640 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės „Dėl Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos įsteigimo ir Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos nuostatų patvirtinimo“ (2018 m. liepos 4 d. nutarimo Nr. 644 redakcija) patvirtinus Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos (toliau – J. Basanavičiaus premija) nuostatus, kurių 29 punktas nustato: „Premijos laureato diplomus ir ženklus įteikiami Lietuvos valstybės atkūrimo dienos (Vasario 16-osios) proga kartu su Nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis“ (pabraukta mūsų).

Deja, teisiškai įtvirtinta nuostata dėl J. Basanavičiaus premijos įteikimo kartu su kitomis Nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis nėra įgyvendinama iki šiol. Jau daugelį metų Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatams diplomus ir ženklus įteikia Lietuvos Respublikos Prezidentas, todėl kartu su šiomis premijomis turėtų būti įteiktos ir J. Basanavičiaus premijos regalijos. Tačiau 2018 metų J. Basanavičiaus premijos laureatams Henrikui Gudavičiui ir fotomenininkui Algimantui Černiauskui premijos diplomus ir ženklus įteikė Ministras Pirmininkas Kultūros ministerijoje. Tam tikra pažanga įvyko pernai, nes 2019 metų laureatei hab. dr. Nijolei Laurinkienei premiją įteikė jau Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda, bet visgi atskirai nuo kitų premijų (Lietuvos nacionalinės filharmonijos Mažojoje salėje), kadangi bendram

premių įteikimui pasipriešino Kultūros ministerija, rengusi premijų įteikimo renginių protokolinę eigą.

Esame dėkingi Jo Ekscelencijai Prezidentui Gitanui Nausėdai už nuoširdų norą įteikti J. Basanavičiaus premiją ir neabejojame galimybe, kad Prezidentas tikrai įteiks premijos regalias 2020-ųjų metų laureatui Lietuvos tautodailininkų sąjungos ir Lietuvos tautodailės kūrėjų asociacijos pirmininkui Jonui Rudzinskui (jam premija paskirta už ilgametę tautodailės puoselėjimo, sklaidos, tyrinėjimo ir jos kūrėjų ugdymo veiklą, tautodailės prestižo visuomenėje stiprinimą). Tačiau manome, kad atskira šios premijos įteikimo ceremonija ir toliau įtvirtina etninės kultūros atskirtį nuo kitų kultūros ir meno sričių, kai pagal Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymą „*etninė kultūra yra tautos būties, išlikimo ir tvirtumo esmė, nacionalinės kultūros pamatas*“. Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos eliminavimas iš nacionalinių kultūros premijų įteikimo procedūros yra ne tik nepagrįstas, bet ir neteisėtas, nes pažeidžia minėtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą. Atkreipiame dėmesį, kad dėl tokios atskirties J. Basanavičiaus premijos laureatai daug menčiau negu Nacionalinių kultūros ir meno premijų laureatai pristatomi Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidose ir kitoje žiniasklaidoje.

Todėl prašome Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos 2020-ųjų metų laureatui Jonui Rudzinskui įteikti premijos laureato diplomą ir ženklą tame pačiame renginyje kartu su kitomis Nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis. Seimo Kultūros komitetą, kuris 2020 m. gruodžio 2 d. savo posėdyje svarstė šį klausimą, prašome pagal savo kompetenciją prisidėti, kad būtų įgyvendinti Vyriausybės nutarimu patvirtinti J. Basanavičiaus premijos nuostatai.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė